

Uchwała Nr XXV/136/2008
Rady Gminy Inowłódz
z dnia 27 listopada 2008 roku

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Inowłódz
na lata 2008-2015

Na podstawie art.18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r.: Nr 142, poz.1591; z 2002r.: Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz.1806; z 2003r.: Nr 80, poz.717, Nr 162, poz. 1568; z 2004r.: Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759; z 2005r.: Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz.1457; z 2006r.: Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz.1337; z 2007r.: Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218; z 2008 r.: Nr 180, poz. 1111) uchwala się, co następuje:

- § 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Inowłódz na lata 2008-2015 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 2. Traci moc Uchwała Nr XXXV/227/2006 Rady Gminy Inowłódz z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Rozwoju Miejscowości Inowłódz.
- § 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Inowłódz.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

mgr inż. Marek Leszczyński

**PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI
INOWŁÓDZ
na lata 2008-2015**

Opracowanie:
Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości
ul. Piotrkowska 86
90-103 Łódź

Inowłódz 2008 r.

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Charakterystyka miejscowości	4
2.1. Położenie, przynależność administracyjna, przestrzenna struktura miejscowości	5
2.2. Historia	6
2.3. Zasoby przyrodnicze	9
3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości	10
3.1. Inwentaryzacja zasobów społecznych	10
3.1.1 Ludność, rynek pracy	10
3.1.2 Szkolnictwo	12
3.1.3 Obsługa ludności	14
3.1.4 Kultura i turystyka	15
3.1.5 Rolnictwo	17
3.1.6 Gospodarka	18
3.2 Inwentaryzacja zasobów infrastrukturalnych	19
3.2.1 Drogi	19
3.2.2 Gazyfikacja	20
3.2.3 Wodociągi i kanalizacja	20
3.2.4 Telefonizacja	21
3.2.5 Ciepłownictwo	21
3.2.6 Energetyka	22
4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości	23
5. Wizja rozwoju miejscowości Inowłódz – cele strategiczne, priorytety i zadania ...	24
5.1 Opis planowanych zadań aktywizujących społeczność lokalną	24
5.2 Harmonogram planowanego przedsięwzięcia	29
5.3 Kosztorys projektu	29
6. Zgodność Planu Odnowy Miejscowości z dokumentami wyższego rzędu	30

1 Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości Inowłódz, to dokument, który określa strategię działań w sferze społeczno-gospodarczej na lata 2008-2015. W jego stworzeniu korzystano z ustaleń zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Inowłódz przyjętym uchwałą nr XVIII Rady Gminy Inowłódz z dnia 17 kwietnia 2008 r. oraz dostępnych danych wewnętrznych i danych statystycznych.

Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, historię, która ukazuje bogatą przeszłość tych ziem, analizę zasobów służących przedstawieniu stanu rzeczywistego, analizę SWOT, czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju, a także planowane przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem planowanych działań.

Plan Odnowy Miejscowości Inowłódz ma przede wszystkim przyczynić się do podniesienia standardu życia i pracy mieszkańców poprzez m.in. realizację określonych priorytetowych inwestycji. Planowane przedsięwzięcia mają zaktywizować mieszkańców do działań prospołecznych, a w konsekwencji przyczynić się do podniesienia atrakcyjności miejscowości. Inwestycje wskazane w dokumencie mają na celu odnowę całej miejscowości, a zwłaszcza poprawę warunków bytowych mieszkańców. Podejmowane działania w znacznym stopniu umożliwią również zachowanie bogatego dziedzictwa kulturowego wsi. Wpłyne to zatem na podniesienie szeroko rozumianej jakości życia oraz zachowanie tożsamości i integralności wsi.

Odnowa wsi wzmacnia osobiste zaangażowanie mieszkańców, wpływające z odpowiedzialności za własną przyszłość. Działania w tym kierunku dają możliwość samorealizacji i poczucia uczestnictwa we wspólnocie i współtworzeniu, uaktywniając zaangażowanie społeczności. Mobilizuje siły i zasoby, tworzy warunki i pozytywne impulsy dla utrzymania dotychczasowych oraz rozwoju nowych dziedzin gospodarowania.

Ogólnym celem planu odnowy jest podtrzymanie lub odtworzenie atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania w sposób dostępny, oczekiwany i popierany oraz wykonalny dla lokalnej społeczności.

Mieszkańcy poprzez wyznaczenie tego planu będą mogli pozyskać środki zewnętrzne dla przyjętej wizji odnowy i rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, działanie – „Odnowa i rozwój wsi” oraz działanie „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”.

Plan ten jest planem otwartym, który w zależności od potrzeb i warunków finansowych będzie mógł być aktualizowany w każdym momencie.

Taka konstrukcja planu pozwala także na pewną swobodę w jego kształtowaniu, daje możliwość dopisywania nowych zadań, a także zmianę kolejności ich realizacji w latach 2008-2015. Będzie to uzależnione od możliwości uruchomienia i dostępu do funduszy strukturalnych, a także innych pozabudżetowych środków dostępnych dla samorządów jako beneficjentów.

2 Charakterystyka miejscowości¹

2.1. Położenie, przynależność administracyjna, przestrzenna struktura miejscowości

Miejscowość Inowłódz położona jest w województwie łódzkim, w południowo-wschodniej części powiatu tomaszowskiego i południowej części gminy Inowłódz.

Pod względem obszarowym gmina Inowłódz lokuje się na piątym miejscu wśród jedenastu gmin powiatu tomaszowskiego, zajmując 98 km², tj. 9,6% powierzchni powiatu oraz 0,5% powierzchni województwa.

Gmina Inowłódz jest gminą wiejską. W strukturze użytkowania gruntów dominują tu grunty leśne – 60% ogólnej powierzchni, a użytki rolne stanowią 34% powierzchni.

Gmina graniczy z sześcioma innymi gminami:

- na południowym-wschodzie z Gminą Opoczno,
- na południu z Gminą Sławno,
- na południowym-zachodzie z Gminą Tomaszów Mazowiecki,
- na północnym-zachodzie i północy z Gminą Lubochnia,
- na północy z Gminą Czerniewice i Gminą Rzeczyca,
- na wschodzie z Gminą Poświętne.

Miejscowość Inowłódz leży w południowo-wschodniej części gminy. Charakteryzuje się typem zabudowy zgrupowanej wzdłuż drogi wojewódzkiej, dróg gminnych i powiatowych. Obszar przestrzeni publicznej, o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, przebiega wzdłuż głównego traktu komunikacyjnego, wokół którego toczy się życie mieszkańców. W Inowłodzu dominuje zabudowa jednorodzinna jedno i dwukondygnacyjna.

¹ Przy opracowaniu części diagnostycznej korzystano z dokumentów: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Inowłódz na lata 2008-2013, Plan Rozwoju Miejscowości Inowłódz, www.inowlodz.pl, danych Urzędu Gminy oraz danych Urzędu Statystycznego w Łodzi.

2.2. Historia

Inowłódz należy do najstarszych miejscowości w Polsce, jego historia sięga początków państwa Polskiego. Istnieje od roku 1145. Początkowo była to niewielka osada, która wraz z napływem ludności rozrastała się pod względem ludnościowym i obszarowym. Ze źródeł historycznych wynika, iż w roku 1145 w osadzie istniały karczmy, komora celna oraz kościół św. Idziego, ufundowany przez Władysława Hermana. Kościół zlokalizowany jest na szczycie góry u podnóża, której płynie Pilica. Prawa miejskie Inowłódz otrzymał w połowie XIV wieku (z tego okresu pochodzi również zamek, wybudowany przez Kazimierza Wielkiego oraz mury obronne). W przeszłości Inowłódz miał duże znaczenie wynikające z usytuowania na granicy jednostek administracyjnych. W połowie XIII wieku lewobrzeżna strona Pilicy była najdalej na południe wysuniętym skrawkiem Ziemi Łęczyckiej. Gród Inowłódzki bronił przejścia przez Pilicę z Małopolski. Na początku XIV wieku Inowłódz wszedł w skład Królestwa Polskiego i pełnił ważną rolę w systemie obronnym kraju. Do połowy XVII w. na zamku rezydowali kasztelanowie inowłodcy. W 1655 r. zwycięską bitwę ze Szwedami stoczył tu Stefan Czarniecki.

Inowłódz posiada wiele wartości kulturowych, które zostały objęte ochroną:

- romański Kościół pod wezwaniem św. Idziego (zniszczony w latach 1914-1915, a rekonstruowany w latach 1924-1938),
- Kościół parafialny pod wezwaniem św. Michała Archanioła, wybudowany w 1520 roku w stylu barokowym,
- ruiny zamku zbudowanego przez Kazimierza Wielkiego w latach 1352-1370, zniszczonego w latach 1655-1656,
- XIX wieczna synagoga.

Kościół Parafialny

Ruiny zamku

Synagoga

Kościół Św. Idziego

2.3. Zasoby przyrodnicze

Środowisko przyrodnicze miejscowości Inowłódz charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi.

Ciekawa i zróżnicowana rzeźba terenu całej gminy w połączeniu z bogatymi zasobami przyrody skupionymi w parku krajobrazowym, doliną rzeki Pilicy, strukturą użytków rolnych oraz zabytkami kultury materialnej decyduje o dużej atrakcyjności turystycznej terenu. Najcenniejsze z przyrodniczego punktu widzenia obszary położone są w dolinie rzeki Pilicy oraz w obrębie Spalskiego Parku Krajobrazowego. Tereny leśne, które zajmują prawie 60% powierzchni gminy, stanowią dominujący element krajobrazu. Są one naturalnym siedliskiem dla wielu gatunków roślin i zwierząt.

Spalski Park Krajobrazowy o wspaniałych walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, składających się na naturalny krajobraz rzeczny doliny Pilicy zajmuje niemalże całą powierzchnię gminy Inowłódz. Występują tu liczne wzniesienia poprzecinane parowami oraz liczne źródła i wysięki, które tworzą bardzo malowniczy, zróżnicowany krajobraz. W drzewostanie występują również bardzo cenne, pomnikowe egzemplarze starych buków i dębów. W runie leśnym można spotkać rzadkie i chronione gatunki roślin.

Inowłódz położony jest częściowo na obszarze nizin oraz wyżyn środkowopolskich. Teren ten wchodzi w skład mezoregionu Doliny Białobrzesckiej, będącej częścią wzniesień południowomazowieckich.

Mikroklimat miejscowości Inowłódz nie różni się od klimatu całej Polski, średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,7 C°, natomiast średnia roczna suma opadów atmosferycznych waha się w granicach 585 do 625 mm, a okres wegetacji trwa około 210 dni.

3 Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

3.1. Inwentaryzacja zasobów społecznych

3.1.1 Ludność, rynek pracy

Inowłódz jest niewielką miejscowością liczącą 794 mieszkańców. W strukturze według płci przeważają kobiety (423) stanowiąc 53,2%. Liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn (114) kształtuje się tu na poziomie wyższym niż przeciętnie w całym regionie. Liczba ludności w ostatnich latach podlega niewielkiej tendencji wzrostowej, głównie w następstwie napływu migracyjnego. Efektem tego zjawiska jest wzrost udziału ludności Inowłódza w liczbie mieszkańców całej gminy – z 19,0% w 2004 r. do 20,7% w roku 2007.

W miejscowości Inowłódz, jak i całej gminie, obserwowany jest ujemny przyrost naturalny, tj. występuje nadwyżka liczby zgonów nad liczbą urodzeń, przy czym liczba zgonów kształtuje się na wyrównanym poziomie, natomiast liczba urodzeń w ostatnich latach podlegała wahaniom.

Analiza struktury ludności według wieku wskazuje, że mieszkańcy miejscowości i całej gminy są relatywnie starsi niż w całym regionie. Z ogólnej liczby ludności 16,0% to osoby w wieku przedprodukcyjnym, a 21,7% to osoby w wieku poprodukcyjnym. Porównując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku z sytuacją w całym regionie dostrzec można, iż występuje tu wyższy niż w województwie udział osób młodych (do 18 roku życia) oraz wyższy udział osób w wieku poprodukcyjnym. Niepokój budzi fakt, że odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ostatnich latach wzrasta. Świadczy to wyraźnie o starzeniu się społeczeństwa Inowłódza.

Większość mieszkańców gminy w roku 2002 (dane NSP) legitymowało się wykształceniem podstawowym i niższym. Kobiety generalnie posiadają – co jest charakterystyczne również dla całego województwa – wyższy poziom wykształcenia (relatywnie więcej kobiet niż mężczyzn ma wykształcenie wyższe i średnie).

Poziom wykształcenia mieszkańców jest niższy niż przeciętnie w skali województwa. Skłania to do podkreślenia potrzeb dalszego wspierania działań

zwiększających dostępność mieszkańców do edukacji.

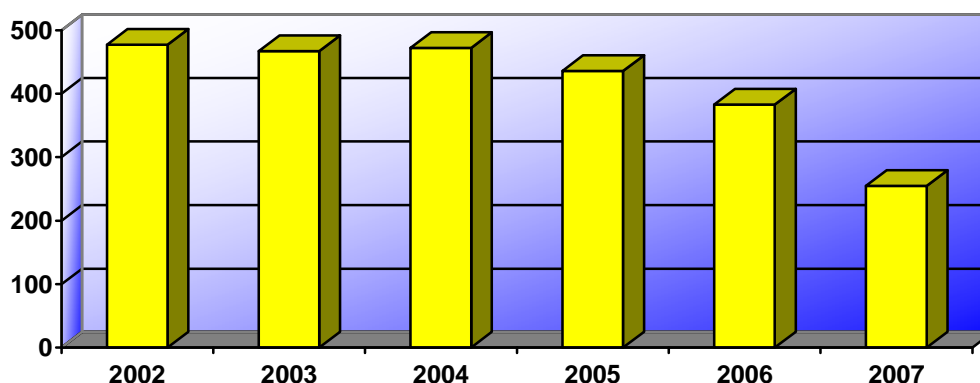
Sytuacja na rynku pracy jest w istotny sposób determinowana strukturą ludności według ekonomicznych grup wieku (ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym), a także poziomem wykształcenia mieszkańców. Sądzić należy, że wobec stopniowego zmniejszania się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w kolejnych latach następować może zmniejszenie zasobów siły roboczej. Z drugiej strony rynek pracy determinowany jest dostępnością miejsc pracy oraz aktywnością ekonomiczną mieszkańców.

Według stanu w końcu 2007 r, na terenie gminy Inowłódz liczba pracujących stanowiła 700 osób, w tym 377 kobiet i w porównaniu z latami poprzednimi była wyraźnie wyższa.

Wzrost liczby pracujących ma pozytywny wpływ na kształtowanie się populacji bezrobotnych w gminie. Bezrobocie spada, zgodnie z tendencją obserwowaną w skali całego regionu.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2007 r. w gminie Inowłódz wyniosła 255 osób i była o 128 osób (33,4%) niższa niż w końcu 2006 r. Spadek ten był głębszy niż w powiecie tomaszowskim oraz przeciętnie w województwie.

Liczba bezrobotnych w gminie Inowłódz

3.1.2 Szkolnictwo

System oświaty na terenie miejscowości tworzy szkoła podstawowa oraz gimnazjum. Opiekę nad oświatą na terenie gminy sprawuje lokalny samorząd gminy Inowłódz. Dziedzina ta jest w wielu wymiarach traktowana priorytetowo, co pozwala na utrzymanie jej na wysokim poziomie i rozwijanie w miarę możliwości budżetowych.

Liczba uczniów i absolwentów w S.P. w Inowłodzu w latach 2002-2006

Rok szkolony	Liczba uczniów	Liczba absolwentów
2001/2002	148	26
2002/2003	147	24
2003/2004	139	23
2004/2005	132	26
2005/2006	129	22
2006/2007	122	28

Źródło: Dane własne gminy.

Szkoła podstawowa wyposażona jest w nowoczesną pracownię Internetową utworzoną w roku 2006 z 10 stanowiskami komputerowymi (1 zestaw komputerowy na ponad 12 uczniów) oraz skaner, drukarkę laserową, projektor multimedialny. Na wyposażeniu gabinetu i sekretariatu jest zestaw komputerowy, drukarka, komputer przenośny z drukarką. Szkoła posiada podstawowe pomoce dydaktyczne niezbędne do nauczania na II etapie kształcenia.

Szkoła nie posiada własnego zaplecza sportowego i korzysta z zaplecza sportowego Publicznego Gimnazjum w Inowłodzu, które mieści się w tym samym zespole budynków.

Przy szkole podstawowej w Inowłodzu funkcjonuje oddział przedszkolny (tylko „klasa 0”). Od 15 października 2008 roku w zespole budynków Szkoły Podstawowej i Gimnazjum funkcjonuje Niepubliczne Przedszkole w Inowłodzu prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.

Liczba uczniów i absolwentów Gimnazjum w Inowłodzu w latach 2002-2006

Rok szkolony	Liczba uczniów	Liczba absolwentów
2002/2003	142	65
2003/2004	136	54
2004/2005	146	38
2005/2006	157	49
2006/2007	164	50

Źródło: Dane własne gminy.

Gimnazjum posiada pracownię komputerową wyposażoną w 14 zestawów komputerowych, skaner oraz 3 drukarki. Stan wyposażenia szkoły jest dobry, dobrze wyposażone są pracownie przedmiotowe, doposażenia wymaga świetlica szkolna. Problemem jest brak pracowni do nauczania techniki.

Stan infrastruktury wokół szkoły również jest raczej zadowolający, stan ogrodzenia jest dobry, bramy wjazdowe są nowe lub wyremontowane. We wrześniu 2008 roku oddano do użytku odnowione boisko sportowe. Brak jest natomiast placu zabaw.

W skład zaplecza sportowego Gimnazjum wchodzi sala gimnastyczna z podstawowym wyposażeniem oraz wspomniane wyżej boisko. Uczniowie nie korzystają z obiektów sportowych innych szkół.

Wymienione szkoły – oprócz placówek oświatowych – pełnią także funkcje ośrodków kulturotwórczych i rekreacyjnych. Ponadto realizują funkcje społeczne, zajmując się między innymi organizacją dożywiania dzieci.

Placówki te uczestniczą również w procesie umacniania poczucia więzi uczącej się młodzieży z regionem, jego folklorem, kulturą i walorami przyrodniczymi.

3.1.3 Obsługa ludności

Inowłódz jest miejscowością o przeciętnie rozwiniętej infrastrukturze obsługującej mieszkańców. Opiekę zdrowotną na poziomie podstawowym zapewnia placówka NZOZ w Inowłodzu.

Dodatkowo mieszkańcy korzystają z pomocy medycznej dostępnej na terenie ościennych gmin i stolicy powiatu (opieka rehabilitacyjna, specjalistyka ambulatoryjna, diagnostyka). Na terenie całej gminy nie ma placówki nagłej pomocy oraz poradni specjalistycznych.

Zaopatrzenie w leki umożliwia apteka w Inowłodzu.

Z racji limitowania dostępu do świadczeń medycznych, odległości od lekarzy specjalistów, placówek szpitalnych, mieszkańcom brak poczucia bezpieczeństwa zdrowotnego charakterystycznego dla mieszkańców miejscowości posiadających placówki specjalistyczne i szpitale.

Zadania w zakresie pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu będący samodzielną jednostką organizacyjną gminy. Realizuje on zadania zlecone oraz własne wynikające z realizacji zapisów ustawowych o pomocy społecznej. Rola i pomoc ośrodka ma nie tylko wymiar finansowy, ale przejawia się w szeroko rozumianej pracy socjalnej. Jednym z jego zadań jest koordynowanie pomocy na rzecz osób dotkniętych alkoholizmem (i koalkoholizmem w przypadku rodzin osób uzależnionych).

Na terenie miejscowości zlokalizowane są ponadto:

- Urząd Gminy,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Klub Kultury „Stara Piekarnia”,
- Urząd Pocztowy,
- lecznica weterynaryjna,
- oddział Powiatowego Banku Spółdzielczego,
- restauracja „Turystyczna”,

- dwa bary,
- 7 placówek handlowych.

Mieszkańcy mają dostęp do Internetu - samorząd gminy i szkoły (w ramach pracowni informatycznej) są wyposażone w odpowiedni sprzęt komputerowy. Odbywa się on za pomocą technologii ISDN (Integrated Service Digital Network, czyli cyfrowej Sieci Zintegrowanych Usług). System ten umożliwia przekazywanie danych cyfrowych z prędkością przekraczającą tę, która dostępna jest w zwykłej sieci telefonicznej, jednak nie zapewnia takiej jakości i szybkości pobierania danych jak stałe łącza. Stosowany jest głównie do przekazywania danych komputerowych i do tzw. wideokonferencji.

Mieszkańcy mają także możliwość indywidualnego korzystania z sieci w szkołach, Gminnym Ośrodku Kultury oraz Internetowym Centrum Edukacyjno-Oświatowym w OSP Inowłódz.

3.1.4 Kultura i turystyka

Funkcję upowszechniania kultury na terenie Inowłódza pełni Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna w Inowłodzu, a także placówki oświatowe. Zapewniają one łatwy dostęp do różnorodnych form działań. Na terenie miejscowości działa także (w ramach GOK) Klub Kultury „Stara Piekarnia”, prowadzący różnorodną działalność kulturalno-oświatową.

Ważnym elementem życia kulturalnego miejscowości są organizowane na jej terenie cykliczne imprezy o charakterze rekreacyjnym, kulturalnym czy sportowym.

Coroczne imprezy na terenie Gminy Inowłódz

- Sobótka - Gminny Ośrodek Kultury (GOK) – wybór najładniejszego wianka, puszczanie wianków, ognisko, pląsy, zabawy,
- Festiwal w Krajobrazie, Inowłódz, II-ga połowa lipca, Stowarzyszenie „Festiwal w Krajobrazie” - Festiwal dźwięków, ruchu, światła, obrazów, muzyki; festiwal sztuk,
- Dni Gminy Inowłódz, Inowłódz – OSiR, przełom lipca/sierpnia, GOK - występy sceniczne, impreza plenerowa, dzień sportu, biegi, koszykówka,
- Babie Lato, II połowa sierpnia, Gimnazjum w Inowłodzu - impreza plenerowa, ognisko

Działalność sportowa w Inowłodzu związana jest z ośrodkiem sportu i rekreacji administrowanym przez Urząd Gminy w Inowłodzu. Jest to teren dawnego OSiR – atrakcyjnie położony nad Pilicą. Jego stan techniczny nie jest jednak zadowalający. Żeby mógł spełniać swoje funkcje wymaga odnowienia infrastruktury i rozbudowy.

W upowszechnianiu kultury fizycznej ważną rolę pełnią szkoły i działające przy nich uczniowskie kluby sportowe.

Inowłódz i okoliczne tereny należą do najciekawszych obszarów turystycznych województwa łódzkiego. Bliskie sąsiedztwo dużych ośrodków miejskich: Warszawy, Łodzi, Kielc, Tomaszowa Mazowieckiego, Opoczna i Piotrkowa Trybunalskiego sprawia, że na teren ten dociera coraz więcej turystów. Malowniczy krajobraz tworzony przez meandrującą Pilicę, Spalski Park Krajobrazowy, rezerwaty, liczne zabytki, szlaki turystyczne, naturalna przyroda, gościnni mieszkańcy oraz żywe tradycje ludowe wytwarzają niepowtarzalną atmosferę tego regionu nadając mu charakter turystyczno-rekreacyjny.

Na terenie Inowłodza rozwijają się gospodarstwa agroturystyczne z ciekawą ofertą. Nie bez znaczenia dla rozwoju turystyki w miejscowości jest bliskość silnego ośrodka sportowo-rekreacyjnego i turystycznego, jakim jest Spała.

Turystyka ma szansę być kluczową dziedziną dla lokalnego rozwoju gospodarczego, jest czynnikiem aktywizacji ekonomicznej. Rozwój turystyki związany jest integralnie ze stanem infrastruktury, handlu, transportu i finansów.

Priorytetem gminy Inowłódz jest rozwój sektora turystycznego. Na terenie całego Powiatu Tomaszowskiego działa Stowarzyszenie Wsi Agroturystycznych Regionu doliny Pilicy i Zalewu Sulejowskiego.

3.1.5 Rolnictwo

Inowłódz nie jest miejscowością typowo rolniczą, jednak razem z turystyką i leśnictwem, rolnictwo stanowi jedną z podstawowych jego funkcji. Rolnictwo oparte

jest na gospodarstwach indywidualnych.

Rozwojowi rolnictwa na terenie Inowłódza sprzyja rzeźba terenu. Natomiast istotną przeszkodę stanowią słabej jakości gleby oraz duże powierzchnie lasów. Grunty orne stanowią 23% użytków rolnych, a przeważają wśród nich gleby VI klasy bonitacyjnej (70%). Prócz słabych warunków glebowych niekorzystne dla rozwoju działalności rolniczej jest występowanie na terenie miejscowości i w okolicach złóż surowców mineralnych i związana z ich eksploatacją degradacja powierzchni terenu.

W Inowłodzu występuje znaczne rozdrobnienie agrarne – przeważają gospodarstwa rolne o powierzchni do 5 ha. Gospodarstwa o powierzchni 5-10 ha stanowią drugą pod względem liczebności grupę, najmniej liczne są te powyżej 10 ha.

Analiza własności gruntów pokazuje stosunkowo wysoki udział własności Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w strukturze gruntów, co wynika z dużego udziału gruntów leśnych w powierzchni Inowłódza. W całkowitej strukturze powierzchni gruntów ponad jedną trzecią stanowi własność prywatna (gospodarstwa indywidualne), które decydują o rodzajach i wielkości produkcji rolnej.

Struktura zasiewów obrazuje dominującą rolę zbóż pośród upraw roślinnych. Największą powierzchnię zasiewów zbóż podstawowych przeznacza się pod zasiew: żyta, owsa, pszenżyta. Większość powierzchni zasiewów zbóż podstawowych zajmuje żyto. Produkcja sadownicza jest znikoma i ma głównie charakter przydomowy, podobnie jak uprawa warzyw. Krzewy owocowe i jagodowe to również produkcja o niewielkim znaczeniu.

Inowłódz posiada dobre warunki glebowo-klimatyczne dla hodowli zwierząt gospodarskich oraz tradycje w tym zakresie. Produkcja rolniczo – hodowlana nie odgrywa jednak znaczącej roli na tym terenie.

Wśród ogółu gospodarstw rolnych w miejscowości Inowłódz część gospodarstw prowadzi działalność pozarolniczą. W tej liczbie dominują gospodarstwa zajmujące się handlem oraz przetwórstwem, a następnie transportem i budownictwem.

Nie bez znaczenia jest także popularność turystyczna miejscowości i dogodne warunki dla rozwoju turystyki wiejskiej, która uważana jest za nowoczesną formę dawnych letnisk. Agroturystyka wiąże się z bliskim kontaktem turystów ze środowiskiem naturalnym, miejscową społecznością i kulturą.

W rozwoju agroturystyki w gminie Inowłódz upatrywać można szansy na dostarczenie dochodów dla gospodarstw rolnych i utworzenie nowych miejsc pracy na wsi oraz przyciągnięcie nowego segmentu turystów. Turystyka wiejska może stanowić dużą szansę dla restrukturyzacji gminy, część mieszkańców może tu poszukiwać alternatywnych źródeł dochodów.

W Inowłodzu zakłady przetwórstwa artykułów rolnych nie odgrywają znaczącej roli gospodarczej. Działa tutaj jedna piekarnia, nie ma natomiast zakładów przetwórstwa owocowo-warzywnego i mięsnego.

3.1.6 Gospodarka

Głównymi pracodawcami na terenie miejscowości Inowłódz są instytucje samorządowe i jednostki podległe samorządowi: placówki edukacji i pomocy społecznej. Wynika to z faktu, że miejscowość Inowłódz jest siedzibą gminy. Większość firm sfery produkcyjnej i usługowej działających w Inowłodzu reprezentuje sektor prywatny. Zdecydowaną większość wśród zarejestrowanych jednostek gospodarczych stanowią podmioty małe. W grupie tej dominują osoby fizyczne prowadzące działalność. Podmioty zarejestrowane w Inowłodzu stanowią 1/5 ogółu podmiotów gminy. Podstawową dziedziną działalności przedsiębiorstw znajdujących się w miejscowości Inowłódz jest handel i działalność produkcyjna. Istotną rolę odgrywają także podmioty działające w sferze rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa oraz w budownictwie i transporcie.

Na terenie miejscowości Inowłódz nie występują instytucje otoczenia biznesu. Swoją filię ma tutaj jedynie Powiatowy Bank Spółdzielczy.

Najważniejsze przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie miejscowości Inowłódz:

- MIKROSIL Sp. z o.o., Kopalnia Inowłódz,

- GRAPIST Krzysztof Grad Zbigniew Pisarski Włodzimierz Staszewski,
- Zakład Drzewny Produkcyjno – Handlowo – Usługowy Spółka Kowalskich s.c.,
- Firma FISCHER – Rybak Bogdan,
- Produkcja pieczywa Paweł Świerczyński,
- Gmina Spółdzielnia SAMOPOMOC CHŁOPSKA w Inowłodzu,
- Wytwórnia Wód Gazowanych Grażyna i Tomasz Jabłońscy.

3.2. Inwentaryzacja zasobów infrastrukturalnych

3.2.1 Drogi

Inowłódz jest miejscowością dobrze skomunikowaną, leżącą na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych. Układ komunikacyjny miejscowości tworzą drogi:

- krajowa nr 48 Tomaszów Mazowiecki – Spała – Inowłódz – Odrzywół – Radom,
- wojewódzka nr 726 Opoczno – Inowłódz – Rzeczyca – Rawa Mazowiecka,
- powiatowe o długości 19,5 km:
 - nr 30186 Glinnik – Konewka – Królowa Wola – Inowłódz,
 - nr 30132 Inowłódz – Brzustów – Sługocice.

Natężenie ruchu nie wskazuje na potrzebę rozbudowy układu dróg, a jedynie na konieczność ich modernizacji. W części Inowłodza brakuje oświetlenia ulicznego, w części wymaga ono modernizacji. Przy drodze wojewódzkiej (ul. Klasztorna i Tuwima) brak jest chodników. W miejscowości ponadto jest niewystarczająca ilość parkingów.

Stan nawierzchni jest zróżnicowany – konieczność modernizacji i remontów dotyczy szczególnie dróg powiatowych i gminnych. Sieć dróg lokalnych przebiegających przez miejscowość Inowłódz jest bardzo dobrze rozwinięta, jednak ich stan techniczny jest również zły.

Inowłódz jest połączony licznymi trasami autobusowymi PKS i przewoźników prywatnych w kierunku: Radomia, Opoczna, Rawy Mazowieckiej i Łodzi.

3.2.2 Gazyfikacja

Miejscowość Inowłódz, jak i cała gmina, nie jest zgazyfikowana. Przewidywana jest budowa gazociągu i stacji redukcyjnej. Do celów bytowych mieszkańcy gminy korzystają z gazu w butlach. Dystrybucja gazu propan-butan prowadzona jest przez kilku prywatnych pośredników.

3.2.3 Wodociągi i kanalizacja

Miejscowość Inowłódz jest całkowicie zwodociągowana. Długość sieci wodociągowej na obszarze całej gminy wynosi 71,3 km. Zaopatrzenie w wodę zapewnia wodociąg Teofilów o długości sieci 22,4 km, dostarczając wodę do miejscowości Inowłódz, Teofilów i Zakościele.

Miejscowość nie jest skanalizowana, zaś gmina Inowłódz jest skanalizowana tylko w obrębie miejscowości Spała i Konewka. Ścieki z obiektów użyteczności publicznej gromadzone są w szambach i dowożone do oczyszczalni wozami asenizacyjnymi.

Ścieki gospodarcze zagospodarowywane są przez gospodarstwa na własnych gruntach. Utylizacja ścieków dokonywana jest także w obrębie własnych arealów rolnych w sposób niekontrolowany, stąd wiele ścieków przedostaje się do gruntów. Ścieki z tych terenów odprowadzane są do osadników lub bezpośrednio do wód otwartych. Istotne zagrożenie dla środowiska stanowią zbiorniki z gnojowicą.

Problem stanowi także odprowadzanie wód opadowych z terenów zurbanizowanych. Kanalizacja deszczowa istnieje w części miejscowości Inowłódz.

Na terenie miejscowości brak kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami. Podstawową metodą unieszkodliwiania niesegregowanych odpadów komunalnych jest ich gromadzenie w pojemnikach, a następnie wywożenie i składowanie na wysypisku zlokalizowanym w Brzustowie. Zarządzającym składowiskiem w Brzustowie jest Zakład Usług Komunalnych w Inowłodzu z siedzibą w Spale.

Zagospodarowaniem odpadów z terenu gminy zajmują się firmy wywozowe, które mają zawarte umowy na składowanie odpadów z wysypiskami. Odbiór odpadów

odbywa się na podstawie indywidualnych umów spisanych z osobami fizycznymi, podmiotami gospodarczymi, instytucjami funkcjonującymi na terenie gminy.

3.2.4 Telefonizacja

Gmina posiada rozwiniętą sieć telekomunikacyjną opartą na istniejącej sieci kablowej, napowietrznej i światłowodowej. Łączność telekomunikacyjną zapewniają linia światłowodowa relacji Tomaszów Mazowiecki – Inowłódz, linia telekomunikacyjna Inowłódz – Rzeszyca. Na terenie gminy istnieją trzy centrale telefoniczne należące do TPSA: w Brzustowie, Inowłodzu i Spale, obsługujące abonentów telefonów stacjonarnych. Wszystkie centrale zapewniają należyte łącza internetowe typu Neotrada i DSL.

Na terenie gminy jest bardzo dobry zasięg wszystkich operatorów telefonii komórkowej (Plus GSM, Orange, Era, Play). W Inowłodzu zlokalizowany jest maszt telefonii komórkowej POLKOMTEL. System podlega ciągłej rozbudowie w szczególności opartej na liniach światłowodowych. W gminie zlokalizowane są także ogólnodostępne aparaty telefoniczne.

3.2.5 Ciepłownictwo

Gmina nie posiada jednolitego systemu ciepłego. Na terenie gminy nie ma sieci ciepłowniczej, a system ogrzewania oparty jest na indywidualnych paleniskach (piece lub kotłownie domowe) z użyciem paliw stałych, głównie węgla. Sporadycznie występują instalacje centralnego ogrzewania oparte na oleju opałowym lub gazie propan-butan. W obiektach użyteczności publicznej istnieją lokalne kotłownie, które jako paliwa używają olej opałowy i paliwa stałe jak węgiel, koks, drewno opałowe.

Występowanie licznych lokalnych rozproszonych źródeł ciepła działających w oparciu o tradycyjne paliwa pogarsza stan powietrza, zwłaszcza w zwartej zabudowie, gdzie kumulują się zanieczyszczenia pyłowe i gazowe (głównie SO₂).

3.2.6 Energetyka

Przez miejscowość Inowłódz nie przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV i wyższe. Energia elektryczna dostarczana jest do

odbiorców magistralnymi napowietrznymi liniami 15 kV ze stacji 10/15 kV „Tomaszów 1” oraz ze stacji 110/15 kV „Opoczno”. Zapotrzebowanie na energię elektryczną zapewniają napowietrzna linia średniego napięcia 15 kV o wysokiej awaryjności, 40 stacji transformatorowo-rozdzielczych 15/0,4 kV i zasilane z nich linie niskiego napięcia. Poszczególne miejscowości zasilane są liniami niskiego napięcia. Źródłem zasilania jest stacja transformatorowa rozdzielacza 110/15 kV.

4 Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ duże walory krajobrazowo-przyrodnicze, ▪ dobrze zachowane środowisko naturalne, ▪ naturalne warunki sprzyjające rozwojowi agroturystyki i turystyki, ▪ bogate dziedzictwo kulturowe, ▪ atrakcje turystyczne, ▪ dogodnie położenie geograficzne i komunikacyjne, ▪ dogodne warunki dla rozwoju turystyki jako gałęzi lokalnej gospodarki, ▪ tradycje rolnicze, ▪ dobry dostęp do szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego, ▪ funkcjonowanie na terenie gminy NZOZ-u (w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej), <ul style="list-style-type: none"> ▪ działalność GOPS 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostateczna liczba wyznaczonych szlaków turystycznych (pieszych i rowerowych), ▪ brak rozbudowanej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, ▪ niedostateczna liczba obiektów usługowych obsługujących turystów, ▪ niewystarczająca promocja, ▪ zły stan techniczny dróg, ▪ brak jednolitego systemu ciepłego, ▪ brak kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami, ▪ brak infrastruktury wspierającej rozwój przedsiębiorczości, ▪ brak lokalnego kapitału, ▪ brak instytucji otoczenia biznesu wspierających przedsiębiorczość, ▪ duże rozdrobnienie gospodarstw, ▪ przewaga gleb o niskiej klasie bonitacyjnej, ▪ brak przetwórstwa, ▪ długotrwałe bezrobocie, ▪ ujemny przyrost naturalny, ▪ starzenie się społeczeństwa
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ korzystne położenie: w pobliżu dużych miast i aglomeracji, ▪ pozyskiwanie funduszy unijnych na inwestycje związane z rozwojem wsi, ▪ możliwość pozyskania funduszy unijnych na rozwój infrastruktury technicznej, ▪ napływ kapitału zewnętrznego, ▪ wzrastające zapotrzebowanie na usługi agroturystyczne, turystyczne i związane z obsługą ruchu turystycznego, ▪ wzrost zainteresowania produkcją ekologiczną, ▪ możliwość korzystania z programów strukturalnych z Europejskiego Funduszu Społecznego, ▪ rozwój kształcenia ustawicznego i na odległość (e-learning) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rosnąca konkurencja na rynku usług turystycznych i agroturystycznych, ▪ duża konkurencja wśród samorządów w zakresie pozyskiwania środków unijnych, ▪ brak kapitału na inwestycje infrastrukturalne, ▪ wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, ▪ przywiązanie do tradycyjnych form gospodarowania na wsi, ▪ brak sprawnego systemu aktywizacji bezrobotnych, ▪ migracja młodzieży związana z edukacją i poszukiwaniem pracy, ▪ ubożenie społeczeństwa

5 Wizja rozwoju miejscowości Inowłódz – cele strategiczne, priorytety

i zadania

Celem strategicznym wytyczonym dla Inowłódza jest stworzenie podstaw do poprawy warunków życia mieszkańców poprzez wykorzystanie zasobów przyrodniczych, dziedzictwa kulturowego, atrakcyjnego położenia geograficznego oraz wspieranie potencjału ludzkiego.

Priorytety działań gwarantujących osiągnięcie celu strategicznego miejscowości:

- √ tworzenie zaplecza dla rozwoju turystyki,
- √ rozbudowa infrastruktury technicznej służącej wzmacnianiu bazy rekreacyjnej,
- √ rozbudowa infrastruktury technicznej służącej wzmacnianiu lokalnych możliwości inwestycyjnych i komunikacyjnych,
- √ poprawa jakości środowiska naturalnego,
- √ tworzenie miejsc pracy w sektorze turystycznym,
- √ zachowanie wartości kulturowych i przyrodniczych,
- √ poprawa wizerunku i promocja miejscowości,
- √ poprawa dostępu do wiedzy oraz budowanie społeczeństwa informacyjnego,
- √ poprawa jakości życia na wsi,
- √ aktywizacja społeczna mieszkańców,
- √ wzrost poziomu integracji społecznej.

Zadania nakreślone w niniejszym dokumencie wpisują się w wizję rozwoju Inowłódza.

Do zadań przewidzianych do realizacji w pierwszym rzędzie należy projekt pod nazwą „Budowa Centrum Sportowo-Rekreacyjnego w Inowłodzu: II etap - Budowa Centrum Sportowo-Rekreacyjnego na terenach byłego OSiR-u”.

5.1. Opis planowanych zadań aktywizujących społeczność lokalną

Planowane zadania są częścią projektu „Budowa Centrum Sportowo-Rekreacyjnego w Inowłodzu”. Pierwszy etap „Trakt turystyczny – spacerem przez

historię” polegający na budowie ścieżki rekreacyjnej prowadzącej z ruin zamku Kazimierza Wielkiego do ośrodka sportu i rekreacji został wykonany.

Etap II projektu polega na zagospodarowaniu terenu centrum rekreacyjno-wypoczynkowego położonego nad rzeką Pilicą, mieszczącego się w obrębie ulicy Pilicznej i Św. Idziego – na działce o nr ewidencyjnym 1412. Właścicielem gruntu jest Gmina Inowłódz.

Celem projektu jest zabudowa, odnowienie bądź konserwacja obiektów już istniejących, zagospodarowanie miejsc aktywnego wypoczynku na terenie nadpilicznym oraz zorganizowanie przystani nad rzeką.

Realizacja projektu ma na celu aktywizację społeczności lokalnej, przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców – umożliwi aktywny wypoczynek, wzmocni więzi rodzinne oraz relacje społeczności lokalnej. Zyska na nim wizerunek miejscowości oraz estetyka przestrzeni publicznej. Projekt „Budowa Centrum Sportowo-Rekreacyjnego w Inowłodzu: II etap – Budowa Centrum Sportowo-Rekreacyjnego na terenach byłego OSiR-u” zakłada kilka elementów:

1. ***Tereny wypoczynkowe umożliwiające wypoczynek z dziećmi, spotkania plenerowe*** – do istniejącego placu zabaw zostaną dodane nowe elementy: wieże, zjeżdżalnie, pomosty wiszące, pomosty stałe, ścianki, linka wspinaczkowa oraz piaskownica. Jako tereny umożliwiające spotkania plenerowe zakłada się wygospodarowanie miejsca na dwa grille betonowe oraz ławki ze stolikami.
2. ***Tereny dla organizowania imprez masowych*** – przewiduje się remont istniejącej sceny wraz z miejscami siedzącymi dla widzów oraz wykonanie nawierzchni utwardzonej z kostki brukowej pod widownię. Istniejąca scena jest konstrukcji murowano-drewnianej. Stan techniczny jest dobry i wymaga jedynie konserwacji elementów drewnianych. Widownia sceny zostanie przeniesiona na przeciwną stronę. Na widownię sceny obecnie składają się rzędy ławek bez oparcí, których stan jest niezadowolający. Planuje się wykonać

ławki dla publiczności z oparciem, z elementem betonowym do zabezpieczenia w gruncie.

3. ***Tereny dla aktywnego spędzania czasu*** – istniejące na terenie OSiR boiska o nawierzchni bitumicznej zostaną wyremontowane. Projektowane jest wykorzystanie już istniejącej nawierzchni bitumicznej jako podbudowę pod nowo wykonaną warstwę nawierzchni płyty boiska. Za bramkami na całej szerokości boiska piłkarskiego planuje się ogrodzenie w postaci piłkochwyków z siatki bezwęzłowej rozwieszanej na słupach. Trybuny dla widowni zostaną wykonane jako dwu lub trzy rzędowe.
4. ***Remont sanitariatu*** – przewiduje się remont istniejącego budynku sanitariatów, w celu odnowienia i ponownego udostępnienia tego budynku.
5. ***Przystań dla sprzętu pływającego z urządzeniami towarzyszącymi*** – do zagospodarowania plaży z nieubezpieczonymi brzegami zaprojektowano basen naturalny o kształcie nieregularnym i wymiarach 6x15 m i głębokości 1 m. Powyżej basenu powstanie przystań kajakowa z pomostem o wymiarach 5x10 m wykonana z drewna twardego. Obok pomostu powstanie slip umożliwiający wodowanie jednostek pływających, poniżej basenu zostanie wykonana plaża piaszczysta. Teren plaży od strony lądu zostanie ogrodzony murkiem na betonowym fundamencie. Murek ten będzie pełnił jednocześnie funkcję muru oporowego odgradzającego wyższą trawiastą część lądu od niższej plaży. Na murku w kilkunastometrowych odstępach zostaną wykonane ławki. W środkowej części murku powstaną schody zejściowe na plażę. Niecka plaży zostanie uzupełniona piaskiem pozyskanym z miejscowych źródeł.

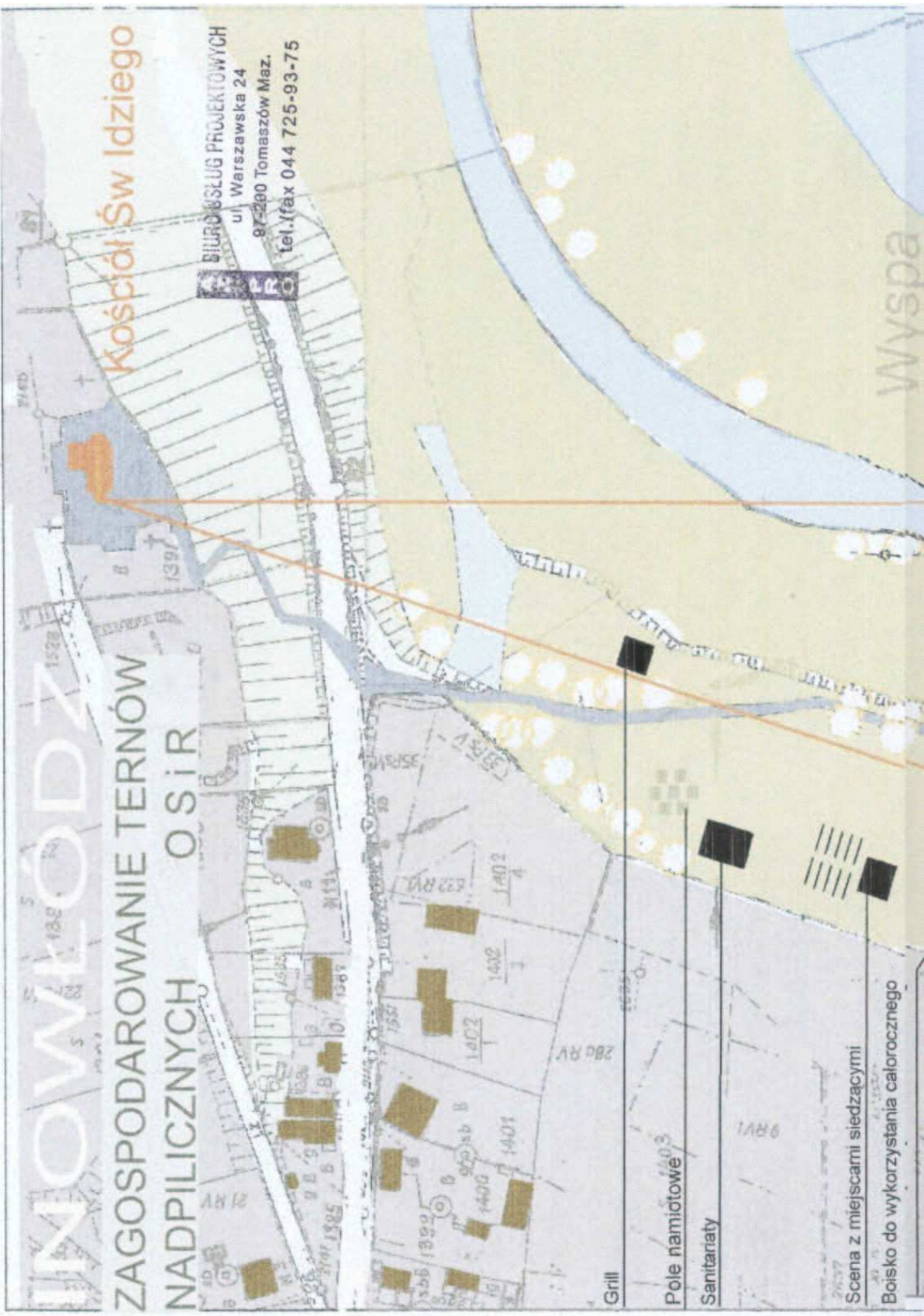
Wymienione elementy projektu będą realizowane w dwóch etapach.

INOWŁÓDZ

ZAGOSPODAROWANIE TERNÓW NADPILICZNYCH OSIR

Kościół Św Idziego

BIURO USŁUG PROJEKTOWYCH
ul. Warszawska 24
97-200 Tomaszów Maz.
tel./fax 044 725-93-75

Grill

Pole namiotowe

Sanitariaty

Scena z miejscami siedzącymi

Boisko do wykorzystania całorocznego

Wyspa

Boisko do wykorzystania całorocznego.

Miini Golf

Plaża piaszczysta z boiskiem

Zjeżdżalnia rurowa z brodzikiem

Basen naturalny

Przystań kajakowa

restauracja z tarasem widokowym na Pilice

Parking

5.2. Harmonogram planowanego przedsięwzięcia

Lata Kwartały	2009				2010				2011			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Etap I												
Tereny dla organizowania imprez masowych												
Remont sanitariatu.....												
Przystań dla sprzętu pływającego z urządzeniami towarzyszącymi												
Tereny wypoczynkowe umożliwiające: wypoczynek z dziećmi, spotkania plenerowe												
Etap II												
Tereny dla aktywnego spędzania czasu												

5.3. Kosztorys projektu

Tereny wypoczynkowe umożliwiające: wypoczynek z dziećmi, spotkania plenerowe	88.011,80 zł
Tereny dla organizowania imprez masowych	172.943,08 zł
Remont sanitariatu.....	156.087,64 zł
Przystań dla sprzętu pływającego z urządzeniami towarzyszącymi	67.278,83 zł
Tereny dla aktywnego spędzania czasu.....	792.973,64 zł
RAZEM	1.307.249,99 zł

Źródła finansowania: projekt współfinansowany ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, działania „Odnowa i rozwój wsi”.

Drugim projektem wpisującym się w priorytety wytyczone dla miejscowości Inowłódz jest projekt „Rozbudowa, adaptacja i częściowa rekonstrukcja ruin zamku Kazimierza Wielkiego”. Projekt został podzielony na etapy – etap I jest w trakcie realizacji. Będą czynione starania o środki Ministerstwa Kultury na kontynuację: całkowita wartość projektu – 6575680 zł.

6 Zgodność Planu Odnowy Miejscowości Inowłódz z dokumentami wyższego rzędu

Zapisy zawarte w Planie Odnowy Miejscowości Inowłódz spełniają warunek zgodności z zapisami zawartymi w dokumentach rozwoju gminy, w tym z „Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Inowłódz” z 2007 r. oraz z zapisami w dokumentach strategicznych powiatu tomaszowskiego i województwa łódzkiego.

Dokument jest również zgodny z zapisami Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013. Ponadto Plan Odnowy jest zgodny z celami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, działanie – „Odnowa i rozwój wsi”, a także działaniem „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”.

Cele i zadania określone w Planie Odnowy Miejscowości są wewnętrznie zgodne, a ich osiągnięcie i realizacja nie powoduje negatywnych skutków dla osiągnięcia celów i realizacji zadań wyższego rzędu.